

A CSERKÉSZET JELENTŐSÉGE A MAGYAR SZOCIÁLPOLITIKA TERÜLETÉN

A cserkészzet alapítója a *gyermekért* szállt síkra, amikor a mozgalmat elindította. *Széppé és hasznossá tenni az ifjú élet kezdetét, hogy boldog legyen annak folytatása*, ez a gondolat lebegett előtte. Mikor tehát a cserkészzet jelentőségét kutatjuk és kiakarjuk jelölni helyét a társadalom életében és főként amikor *beakarjuk illeszteni a magyar szociálpolitikai törekvések közé ezt az ifjúsági mozgalmat is*, akkor bármilyen sokfelé ágazik el és szívódik föl, mint erjesztő kovász a cserkészzet mozgalma, a fent körülírt lényegét mindig megtaláljuk benne. Joggal fölmerül a kérdés, hogy mit kapott tőle a fiú, mit tart meg belőle a felnőtt, és mit jelent a nemzet életében szociális, kulturális és egészségvédelmi szempontból.

Hogy milyen lehet a cserkészmozgalom mindennapos gyakorlata, azt szimbolikus erővel sejtetik a *törvényeik*, amiket önként vállal magára egész életén át a cserkész:

1. *A cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond.*
2. *A cserkész híven teljesíti kötelességeit, melyekkel Istennek, hazájának és embertársainak tartozik.*
3. *A cserkész ahol tud, segít.*
4. *A cserkész minden cserkészt testvérének tekint.*
5. *A cserkész másokkal szemben gyengéd, magával szemben szigorú.*
6. *A cserkész szereti a természetet, jó az áUatokhoz és kiméli a növényeket.*
7. *A cserkész feljebbvalóinak jó lélekkel és készségesen engedelmeskedik.*
8. *A cserkész vidám és meggondolt.*
9. *A cserkész takarékos.*
10. *A cserkész testben-lélekben tiszta.*

A cserkészmozgalom, amint látható, nem hozott új, megváltó eszméket, forradalmi programokat, de adott egy életformát és egy egyszerű, természetes nevelési módszert, melynek segítségével felnevelhető a testben, lélekben megújult magyarság a közösségi gondolat megvalósítása segítségével. Az őrben, rajban, csapatban élő fiúk számára kézzelfogható lett, hogy csak a közösségi ember az erős ember, csak a közösségért élő ember

lehet teljes és boldog ember. Ebben a közösségben nyoma sincs a kényszernek, hiszen önként vállalkozó fiúk fegyelmezett, baráti munkaközössége ez. Minden vonatkozásban *magyar*, ahol egyenes az arány a jogok és kötelességek között. *Próbaanyagának* kezdetől fogva fontos alkatrésze volt a magyar föld és nép múltjának korszerű ismertetése, egy szuggesztív népismeret, amely jelentős értéket adott a hungarológia Számára. Táborozásaik alkalmával módjukban volt a népi öskultúra forrásaiból meríteni. A Bartók-Kodály gyűjtötte népdalokat a cserkészek vitték el a tömegekhez. »101 magyar népdal« című népdalgyűjteményük óriási példányszámban jelent meg. Képi játékok, népi szokások és néptáncok szépségeit a cserkészek közvetítették a társadalom felé. A cserkészek nemcsak kutatták a falut, de gondozták is. Regőscserkészek alapították az egyik legelső *népfőiskolát* és ők kezdték meg a *magyar szórványok* gondozását a leginkább veszélyeztetett falvakban is. Erőfeszítéseik megtermékenyítő hatással voltak a leventemozgalomra is.

Az őrs, a maga nyolcas létszámával, egy felelős vezetővel, akinek felsőbbségét mind a többiek önként elismerik, teljes Önállóságával, hihetetlen mozgékonyágával és benső baráti tartalmával önálló kis emberi közösség. Őrs, raj, csapat fokozatos felépítése művészi formája a szerves, ruganyos nemzetépítésnek, amelynek *alapja a jóakaró egyén, keretei pedig a fegyelmezett közösségek*, amelyek pontosan egymásba illenek és harmonikusan együtt működnek. A cserkésznek van külön *otthona*, amely csak az övé és az Ő testvéreie és ahol mindenért ő a felelős, mert benne mindent ő maga alkotott meg. Felszerelésében sajátos *vagyona* van, amelyet gondoz, gyarapít, s amelynek minden egyes darabja azért kedves, mert mindnek története van és az beleilleszkedik az Ő élete történetébe. Az őrsnek, rajnak, csapatnak önálló vállalkozásai vannak, önálló tevékenysége, céljai és tervei. *A cserkészőrsnek élete* a közteherviselés, munkamegosztás, közös felelősség elvein alapszik. Mindenki résztvesz minden vállalkozásban; titáni erőt vagy parányi csibe-erőt mindenki belead aszerint, hogy mivel ruházta fel őt a Gondviselés. Minden sikerben minden egyes fiú benne érzi egészen önmagát; ha az erősebb többet teljesített, az éppen olyan természetes, minthogy a nagyobb fiú ruhája több anyagot kíván, mint a kisebbé; ki lenne büszke erre, vagy ki követelne külön elismerést? A közös munka valóságos előkészítő iskolája a közösségre beidegzett állampolgári nevelésnek. A cserkészlet nevelőtársul szegődik az iskolához, a családhoz a fiú fejlődésének legkritikusabb korában, a pubertás idején. Ez a pont az, amit sem a testnevelés, sem az iskola, sem a család, sem a levente nem tud úgy megoldani, mint a cserkészlet, amikor felelősségteljes teret ad az alkotás-vágynak a próbák útján való kiharcolással.

Örökségképpen Örzik cserkészeink az egykori főcserkész gróf Teleki Pál parancsát: kötelességet keresünk! Valósággal egy új lovagrendet jelentenek a magyar társadalom életében. Túlzás nélkül megállapítható, hogy nekik sikerült megoldani a szociális kérdést, amit a felnőttek társadalma nem mondhat el magáról. *Táboraik* a tökéletes államépítés és államszervezet iskolái. Ott nincs henyélő, nincs ingyenélő, mindenkinek van munkája és a közösség szempontjából fontos szerepe. De mindenkiről, mindenkinek minden irányú szükségletéről egyenlő mértékben és igazságosan gondoskodás történik. A cserkészlet, amely látja és jól tudja, mert átélte a tökéletesebb társadalmi rend formáit, mégsem a forradalom

gőgjével és meg nem értésével áll szemben a mának bizony még mindig Sok tekintetben beteg társadalmával. Megértéssel nézi hibáit és a rá-szorulókat, a nyomorultakat, az elesetteket, elmaradottakat Segítésével a társadalmi kiegyenlítés és egyensúlyban tartás nagy művéhez hatalmas mértékben járul hozzá abban a társadalmi rendben, amelyben él. Nem ítéli el, csak kinövéseit nyesegeti, hibáit és hátrányait minden erejével ellensúlyozza.

Egészen új távlatokat nyit a cserkész segítőkészsége azon a vonalon, amelyet *életmentésnek*, vagy legalább súlyos balesetek megakadályozásának nevezhetünk. A cserkész száz meg száz esetben mentett tűzből, vízből, jégből, gázolás elől és bár, mint említettük, az ilyen cserkésztetteknek is csak töredéke jut az illetékesek tudomására, mégis közel félezer cserkészt részesített már a Főcserkész életmentő kitüntetésben, vagy dicsérő elismerésben. Itt említjük meg, hogy az életmentő kitüntetés az *egyetlen kitüntetés*, amit eddig a cserkészet rendszeresített, ezzel is kifejezésre kívánja juttatni azt, hogy mennyire fontosnak tartja a saját testi épség, egészség, vagy élet kockáztatásával járó, embertársnak nyújtott eredményes segítséget.

A hősiesség ragyogó példái vannak egy-egy ilyen kitüntetés odaítélésének a jegyzőkönyveiben és érdemes volna ezeket egyszer nyilvánosságra is hozni.

Természetes fentiek után az a törekvés, hogy a cserkészet a társadalomra, különösen a már érettebb, vagy férfikorba jutott cserkészfifjúságon keresztül *egészséges átalakító hatást* óhajtott mindenkor kifejteni.

Cserkészetünk életformája *katonás* életforma, amelyben azonban az öntevékeny egyén a közösség szolgálatában áll.

A magyar cserkészmozgalom külföldi kapcsolatai egyben a legnemzetibb propagandaszolgálatot jelentették az ország érdekében. Az 1933. évi gödöllői világtáborozás (jamboree) alkalmával 41 nemzet küldte el ifjúságát, akik megértették a trianoni igazságtalanságot. Az elszakított felvidéki és erdélyi cserkészekben a szebb magyar jövő Ígérete csillogott az ország népe előtt.

Az irodalom terén is maradandót alkotott a cserkészmozgalom. Cserkésziróktól cserkésztartalommal megjelent könyvek száma 200, összpéldányszámuk meghaladja a milliót. Hivatalos lapot adnak ki magas példányszámban filléres árért.

Ha a cserkészet gyakorlati munkáját ismertetni akarjuk, akkor a cserkésztáborról és a természetjárásról kell röviden megemlékeznünk.

A magyar cserkésztábor Magyarország kicsiben, ahogyan cserkészeink szeretnék látni a valóságban és álmaikban. Az utolsó tíz év idevonatkozó számadatait a túloldali táblázat tünteti föl.

Cserkészeink kirándulásai, de állótáborai is mind-mind természetjárást jelentenek. Növényzet, állatvilág, történelmi emlékek tanulmányozását, cserkészeleményességet, honismeretet. Vízicserkészetünk valóra váltja a magyar tenger (Balaton) és az egész vízrendszerünk megismerésének lehetőségét 200 vízicserkész csapatban 6000 cserkész részvételével 2000 csónakon. Vízitelepek létesítése, itthoni és külföldi nagy vízitáborok és víziutak rendezése hirdetik a cserkészek leleményességét, szervező és alkotó képességét. A szárazföldi és vízitáborok résztvevői között mindig akadnak szegényebb fiúk, akiknek ezt az örömet a jobbmódúak névtelen áldozata szerzi meg.

**AZ UTOLSÓ 10 ÉV TÁBOROZÁSI
STATISZTIKÁJA**

MEGNEVEZÉS	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
1. ÁLLÓ TÁBOR	97	346	386	388	407	371	453	275	217	248
2. MOZGÓ TÁBOR	43	62	50	47	53	66	88	34	40	34
3. KÜLFÖLDI TÁBOR	3	19	13	13	7	4	7	-	-	-
4. KISFÜV TANYÁZ	13	33	37	37	43	49	57	21	15	32
ÖSSZESEN:	126	460	486	505	510	490	605	330	272	354
5. TÁBOROZÓ CSAP	104	357	409	444	457	426	511	304	262	327
6. TÁBOROZÓ CSER	989	1345	1529	15815	16042	15816	19251	10780	8576	11840
7. FEJZEMÉNYI KÖLTSÉG P.-ben	19-	21-	19-	20-	20-	20-	25-	25-	30-	30-

* AZ 1933 ÉVI GÖDÖLLŐ VILÁGTÁBOROZÁSON MÉG 15068 CSERKÉSZ TÁBOROZOTT

A vízcserkészet legfontosabb ága az úszás. Ezt a legegészségesebb sportot a cserkészet kezdet óta felkarolta. – A II. osztályú próba egyik pontja előírja, hogy legalább 50 m-t kell úsznia álló vízben annak, aki a próbát megállni akarja. A nyári táborok nagyrészt víz mellett rendezték meg a csapatok, ami egyúttal az úsznitanítás lehetőségét is mindig biztosította. Igen nagy azoknak a cserkészeknek a száma, akik a nyári táborok alatt tanultak meg úszni. A kerékpározás széles körben való tanítása is a cserkészek feladatai közé tartozik, ugyanígy az atlétika, torna és cél-lövészet és a nyilazó versenyek. A síversenyek megrendezése céljából megszerezték a mentsuli menedékházat Kárpátalján.

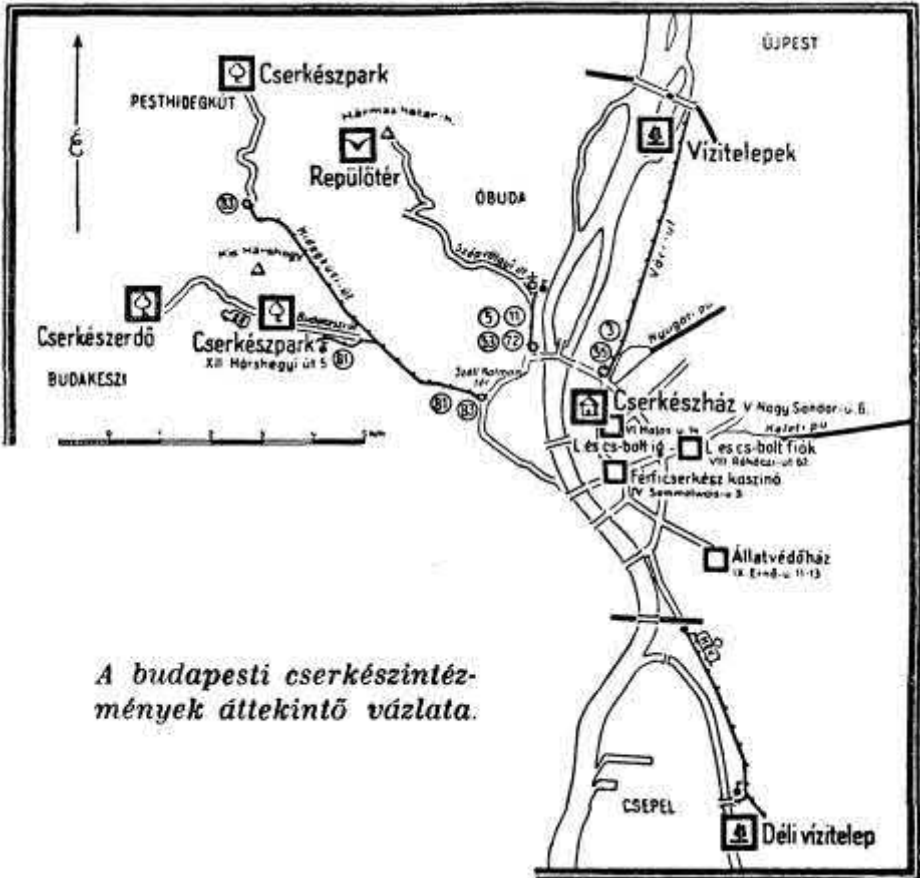
Külön figyelmet érdemel a cserkészpülés megszervezése. Táborukat a világ egyik legjobb vitorlázó terepén állították föl. Itt a cserkészpülők több mint 1000 fiút képeztek ki.

Vezetőképzésük biztosítására kibérelték a *Hárshegyi Cserkészparkot*, amely a hívő magyar cserkész valóságos Mekkája lett, ahová föltétlenül elzarándokol. A IX. cserkésztörvény »*Légy takarékos!*« Ennek gyakorlati megvalósításaként kibontakozott a *Diákkaptár-mozgalom*. Indítója ennek is cserkésztiszt. Ma már országos méretű. Milliós összegek fölött rendelkezik, traktorai, vontató hajói dolgoznak, hogy eleget tehessenek a III. cserkésztörvénynek: »*A cserkész ahol tud, segít.*«

Trianon után a mozgalom átalakul, a régebbi sportelgondolású és nevelői célzatú intézmény a nemzet jövőjéért felelősséget érző és viselő nagy ifjúsági megmozdulás lesz. Megszerzik otthonukat, a Cserkészházat, fölállítják a Cserkészboltot, megindítják a lap- és könyvkiadó vállalatukat és termelőszövetkezetet létesítenek. Intézményeinek összefoglaló karto-

grammja élénken Szemlélteti a fejlődést, amelyet saját elgondolásukból, saját pénzeszközökkel valósítottak meg túlnyomóan.

A fővárosi cserkészzet a különféle intézmények sűrű hálózatát teremtette meg. Erről szól az alábbi térkép:

A budapesti cserkészintézmények áttekintő vázlata.

A magyar cserkészzet gazdaságilag legnagyobb jelentőségű megmozdulásai a különböző központi rendezésű nagytáborok: a nemzeti nagytáboron kívül, azt évekkal megelőzve (1921) a nyugatmagyarországi cserkészszövetség által rendezett *tapolcai nagytábor* (kb. 1000 fő), a *tihanyi vízitábor* 1928-ban (979 fő), az *angliai* (1929-ben, 853 fő) és *hollandiai* (1937-ben, 450 fő) *jamboree*, a *spalai lengyel nagytáboron* (1935-ben, 500 fő) való részvétel és végül a *gödöllői világ jamboree*.

Ez utóbbi méretei minden más, Magyarországon addig rendezett tömegmegmozdulást felülmúltak és a közgazdaság minden ágára jótékony

hatással voltak. Bevételei több mint 100-féle forrásból 1,989.696.47 pengőt tettek ki. Fizető látogatóinak száma 365.000 volt.

A tábor gazdasági szervezete ugyanúgy, mint a Nemzeti Nagytáboré, egy úgynevezett gazdasági csoportból állott, 4 főosztállyal. Működő tagjainak száma kb. 600 fő volt, akik 2 évig dolgoztak emelkedő, majd csökkenő számban, teljesen önzetlenül a tábor anyagi sikere érdekében.

Már kevesen emlékeznek rá, de úgy volt, hogy a háború után még hosszú évekig ú. n. »úriember« csak külföldi szövetből készült ruhát volt hajlandó viselni. A Cserkészszövetség volt az, amely a legnagyobb erővel lépett fel ennek a Szégyenletes állapotnak a megszüntetése érdekében: 1929-ben és 1930-ban megrendezett kedvezményes magyar szövet-akciói és a kifejtett hírverés révén a társadalomban vezető szerepet játszó kb. 10-12.000 embert látott el az ország minden részében jó és olcsó magyar szövettel – s az idegenkedés a magyar textilipar termékeivel szemben egyszerre megszűnt.

A cserkészeté az érdem, hogy a *tanoncnyaraltatás intézményét* a magyar szociálpolitika ma már elsőrangúan fontos ténykedései közé sorozta.

Elsősorban az OTI-tanoncok nyaraltatása emelhető ki. Az 1929-ben 300 fővel próbaképpen megrendezett (Gizella) Horthy Miklós-telepi nagytábort néhány évig, az OTI Szociáldemokrata vezetőinek ellenzése miatt nem folytathatták, de 1936-ban már 9 tábort szerveztek kb. 1000 fővel, 1937-ben 31 tábort kb. 3000 tanonccal és i. t. egészen 1941-ig, amidőn az ügy továbbvitelét átadták az OTI-nak. Addig e táborokat – összesen 161-et, kereken 15.000 résztvevővel 5 nyáron át – teljesen a Cserkészszövetség vezette, többszáz cserkésztszít közreműködésével, kereken 600.000 pengő költséggel. E táborok nevelői és nemzeti, továbbá cserkészmozgalmi jelentőségének méltatása itt nem feladatunk – csupán arra akarunk rámutatni, hogy általuk a cserkész-táborok minden jó hatásában részesítették a közgazdaságot, a 161 tábor megrendezésével közel 1000 fiatal és tehetséges vezetőt tanítottak meg a munkásifjúsággal való helyes foglalkozásra, továbbá szervezésre, ellátásra, anyaggal, pénzzel való helyes bánásra, gazdaságilag való gondolkozásra és cselekvésre, végül – mellékesen – a Cserkészszövetség vagyonát is igen értékes felszerelésekkel, főleg sátrakkal gyarapították az évek során e táborok beruházásai terhére.

A *szabadidőmozgalom* fejlődésére ez az akció, továbbá a tanoncnyaraltatásnak a MABI által történt felkarolása érdekében tett sok lépésük döntően hatott ki.

A *telepítési akció előmozdítása* sem kerülte ki figyelmüket. Filléres adományait összegyűjtve ösztönzően hatottak az állami telepítés gyorsítására.

A magyar élet a lefolyt 30 év alatt erősen megváltozott – a cserkészet is, mint az élet egyik fontos formáló tényezője, fejlődéseken, átalakulásokon ment keresztül. De alapelvei – gazdasági vonatkozásokban is – változatlanul kristálytisztán megmaradtak. És ezek:

a cserkészet igénytelen, önzetlen és áldozatvállaló,

szerényen és mindig a maga erejével, saját eszközeivel fog még oly nagy feladatok megoldásához is;

nem koldul soha, de kéréséből is mindig készségesen áldoz, ha nemzeti ügyről van szó;

munkája a gazdasági élet területein sohasem öncél, sohasem magánérdek szolgálata, hanem a mozgalom örök eszményi céljai és a nemzet sorsa szerint jelentkező időszakos feladatok megvalósításához szükséges anyagi eszközök biztosítása, illetőleg a feladatok anyagi részének megvalósítása.

Végigkísértük a cserkészlet fejlődését, alakulását, hatásait 30 éven át, 1912-től 1942-ig. Látjuk, hogy a magyar Szociálpolitikai törekvések megtermékenyültek tőle, mintául és ösztönzésül szolgáltak. A cserkészlet a magyar szociálpolitikának eredményes, komoly iskolája, s ez azért fontos, mert szociális nevelés tudatosan, szervezeten alig folyik az országban.